

Aanpak bij inburgeren werkt niet

Anders inburgeren is nodig. En we weten ook hoe het veel beter kan: door aan te sluiten bij het dagelijks leven van nieuwkomers.

Het gaat niet goed in Nederland met het inburgeren van nieuwe landgenoten. Sinds de nieuwe Wet op de inburgering, in 2013, heeft nog niet de helft van de nieuwkomers binnen de verplichte drie jaar het inburgeringsexamen gehaald. Nu wijst een onderzoek van het Een-Vandaag opiniepanel (29-09) onder vluchtelingen uit dat zij zelf ook ontevreden zijn over het aanbod.

De pijnpunten van het beleid komen er scherp in naar voren. Zie alleen al de eis aan inburgeraars om zelf een geschikte cursus te zoeken en de pittige sancties als ze niet slagen. Aan de aanpak van de cursussen worden geen duidelijke pedagogische eisen gesteld. De markt heeft vrij spel door het bestedingsbedrag van 10.000 euro per persoon. "Wij hoeven geen cursus te zoeken, zij vinden ons", staat in het panelonderzoek. De laagstopgeleiden worden nauwelijks bediend: te veel risico, te weinig winst.

De oplossingen worden nu gezocht in aanscherping van hetzelfde beleid dat uitgaat van foutieve vooronderstellingen. Het vereiste keurmerk voor cursusaanbieders, Blik op werk, laat de kern van de zaak onbesproken, namelijk de vraag waarom mensen iets leren en hoe je dat aanpakt. Nu wordt mensen verteld wat ze moeten leren, met grote nadruk op taalverwerving en op het naleven van 'onze' normen en vooral waarden. Maar zo werkt het niet.

Neem bijvoorbeeld een nauwelijks

geschoolde moeder met een Arabische achtergrond. Ze heeft zorgen: over het opgroeien van haar kinderen in een vreemde cultuur, over het bewaken van haar reputatie en ruzies daarover thuis met man en schoonmoeder, over psychosomatische klachten als gevolg van constante stress, die haar zelfvertrouwen ondermijnen.

Voor haar is een inburgeringscursus zoals die nu bestaat – met klassikaal taalonderwijs – een brug te ver. Maar een cursus, die ingaat op haar zorgen en die haar verder zou helpen door een weloverwogen leertraject, zorgt aantoonbaar voor méér zelfvertrouwen, beter leervermogen, taalverwerving en participatie. Het nadruk leggen op taalverwerving en dan verwachten dat inburgering vanzelf plaatsvindt is te kortzichtig. In veel cursussen gaat het vaak om urenlang oefenen op woorden en

klanken. Dat is vanuit pedagogisch perspectief domweg ineffectief, zelfs bij de meest welwillende inburgeraar, en zeker bij laag- en niet-geschoolden. Daarnaast is de leerstof te weinig op de maatschappij en de eigen situatie gericht.

Veilig leerklimaat

De kernvraag is daarom hoe een effectief leerproces op gang kan komen over burgerschap en samenleven. Uit ons eigen onderzoek blijkt dat het beste is om aan te sluiten bij de lerenden zelf. Vorm groepen van gelijk niveau en gelijke sekse, zodat er een veilig leerklimaat is. Geef cursussen op de eigen locatie en werk met sociaal-agogisch begeleiders met een soortgelijke herkomst, pas later met taaldocenten.

Begin in de eigen taal. Breng de zorgen en behoeften van hun dagelijks le-

ven in kaart, analyseer dan samen de oorzaken en mogelijke oplossingen. Door zo'n werkwijze raakt de lerende sterk gemotiveerd, want dit gaat over hem- of haarzelf. Mits goed begeleid en gecombineerd met de juiste leerprikkel ontstaat de behoefte om meer te begrijpen van de Nederlandse samenleving, en komt ook taal als vanzelfsprekend aan de orde.

Zorg daarom voor een wezenlijke verandering van inburgeringscursussen, stel het pedagogische proces centraal, en investeer daarin. Zo is het mogelijk voor een inburgeraar om binnen een jaar op het taalniveau te komen om deel te nemen aan de samenleving. Met als extra effect dat de deelnemers meer zelfvertrouwen ontwikkelen en gemotiveerd raken om daadwerkelijk te participeren. Daarmee is zo'n cursus effectiever, maar vaak ook goedkoper.

Stichting Mooi! in Den Haag start binnenkort.

Meer informatie: www.themis-participatie.nl

Rogier van 't Rood
internationaal onderwijs-
consultant

Christa Nieuwboer
onderzoekster pedago-
giek en opvoedingson-
dersteuning